

- 10) Vrstva obyvatel, která po jedné z reforem Marie Terezie musela začít odvádět daně. Do té doby platili daně jen poddaní. (*vrchnost*)
- 11) Místo patřící církvi, ve kterém žili mniši nebo jeptišky. Josef II. některá tato místa zrušil a nechal v nich vybudovat nemocnice nebo např. manufaktury. Katolická církev ho proto neměla v oblibě. (*klášter*)
- 12) Pro obranu svého území začala Marie Terezie budovat stálé _____ (doplň) a stavět pevnosti. V tom pokračoval i její syn Josef II. Jednu pevnost nechal pojmenovat po své matce – Terezín, a jiná časem získala jeho jméno – Josefov. (*vojsko*)
- 13) Hospodářská budova, která byla součástí venkovského stavení a sloužila k uskladnění sena a slámy. (*stodola*)
- 14) Počet dnů, na který Marie Terezie snížila robotu poddaných. (*tři*)
- 15) V 18. století byl vynalezen nový způsob pohánění strojů – byla jím vodní _____ (doplň). (*pára*)

Tajenka: *hrabě Falkenstein*

① Rozhodni, zda se jednotlivé body týkají vlády Marie Terezie nebo Josefa II. Tabulku rozstříhej a události nalep do tabulky ke správnému panovníkovi.

VLÁDA MARIE TEREZIE

- budování stálého vojska a pevností
- nařízení, aby daně platili nejen poddaní, ale i vrchnost
- zákaz mučení lidí při výslechu
- po svém nástupu na trůn musí o své území bojovat s okolními panovníky
- snížení roboty poddaných na tři dny v týdnu
- zavedení povinné školní docházky

VLÁDA JOSEFA II.

- cesty po zemích habsburské říše v utajení
- vydání tolerančního patentu, kterým byla zrušena náboženská nesvoboda
- rušení klášterů
- zrušení nevolnictví (lidé však nadále zůstávají poddanými a vykonávají robotu)
- obliba mezi prostým lidem
- omezení počtu svátků

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ivana Pekárková.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

① Barevně označ dvojice, které k sobě patří.

osvícenství	konec náboženské nesvobody, možnost vyznávat i jiné než katolické náboženství
tolerance	system obdělávání půdy, kdy se jedna třetina neobdělává – nechává se ležet ladem
patent	nový způsob pohánění strojů
vepřovice	autor prvního parního stroje v českých zemích
došky	snášlivost a respektování jiného názoru
zrušení nevolnictví	železnice, na které vagóny po kolejích táhli koně
úhorový systém	vylepšený pluh vynalezený bratřenci Veverkovými
manufaktura	vynálezce nejlepšího umístění lodního šroubu
vodní pára	nový způsob myšlení, který zahrnuje nový pohled na život a přírodu a také myšlenku rovnosti všech lidí
James Watt	módní doplněk vyšších vrstev společnosti
František Josef Gerstner	dílna, ve které každý dělník zpracovává určitou část výrobku
toleranční patent	svazky slámy, které se na venkově používaly jako krytina střechy
Josef Božek	nejstarší syn Marie Terezie
koňská železniční dráha	autor prvního parního automobilu v českých zemích
Josef Ressel	nařízení Josefa II. z roku 1781, po kterém se zlepšil život venkovských lidí
Prokop Diviš	synonymum pro zákon
ruchadlo	autor prvního parního stroje
paruka	nucená práce poddaných na polích vrchnosti
Josef II.	vynálezce uzemněného bleskosvodu
robota	nepálená sušená cihla

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ivana Pekárková.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

① Vyber správné odpovědi. Správných může být i více možností.

- 1) Marie Terezie byla *jedinou ženou na českém trůně*.
- 2) Marie Terezie byla matkou 16 dětí. Dospělosti se jich však dožilo jen 11.
- 3) Nejstarším synem Marie Terezie byl *Josef II.*
- 4) Marie Terezie musela o své území bojovat s jinými evropskými panovníky. Začala proto budovat *stálé vojsko a stavět pevnosti*.
- 5) Marie Terezie nařídila, aby daně platila také *vrchnost*.
- 6) Marie Terezie *zakázala mučení obviněných a poddaných. snížila robotu poddaných na tři dny v týdnu. podporovala zvýšení vzdělanosti*.
- 7) Povinnou školní docházku zavedla *Marie Terezie*.
- 8) Zákon Josefa II., který v habsburské říši rušil náboženskou nesvobodu, byl nazván *toleranční patent*.
- 9) Významnou reformou Josefa II. bylo zrušení *nevolnictví*.
- 10) Josef II. býval označován „*selský císař*“.
- 11) Josef II. byl u *českého lidu* oblíbeným panovníkem.
- 12) Josef II. nechal zrušit mnoho *klášterů* a místo nich vybudovat *nemocnice*.
- 13) Nové myšlenkové hnutí 18. století se nazývá *osvícenství*.
- 14) Během pravidelného zimního setkávání vesnické ženy *draly peří*.
- 15) K uskladnění vymláceného obilí sloužila *sýpka*.
- 16) Dílny, ve kterých každý dělník vyráběl určitou část výrobku, nazýváme *manufaktury*.
- 17) První stroje byly poháněny *vodní párou*.
- 18) Prokop Diviš vynalezl *bleskosvod*.
- 19) První parní automobil v českých zemích sestrojil *Josef Božek*.
- 20) Zdokonalený pluh, který půdu nadzvedával, a zároveň obracel, se nazývá *ruchadlo*.
- 21) Manufaktury byly postupně nahrazeny *továrnami*, ve kterých se více uplatnily první stroje.
- 22) Železniční dráha, po které byly vagóny taženy koňmi, se nazývá *koněspřežná*.
- 23) Sídlem Marie Terezie byla *Vídeň*.
- 24) S vládou Marie Terezie nesouvisí letopočet *1620*.
- 25) S vládou Josefa II. souvisí letopočet *1781*.

Habsburkové na českém trůně III.

① V tabulce vyhledej slova, která jsou pod ní vypsaná. Ke každému z nich dopiš, co znamená.

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	T	Y	K	Š	O	D	O	R
2	N	V	Y	J	A	A	L	E
3	E	Í	P	I	T	L	D	F
4	T	D	O	Z	O	H	A	O
5	A	E	N	B	B	U	CH	R
6	P	Ň	S	A	O	R	U	M
7	C	E	P	Y	R	T	R	Y
8	K	Í	N	L	O	V	E	N

patent – zákon

došky – svazky slámy, které se na venkově používaly jako střešní krytina

ruchadlo – zdokonalený pluh bratraců Veverkových, který půdu převracel, a zároveň nadzvedával

Vídeň – sídelní město habsburských panovníků, tedy i Marie Terezie a Josefa II.

jizba – místnost většího vesnického domu

nevolník – poddaný rolník, který je podřízený majiteli půdy, na které pracuje. Bez jeho svolení se nesmí stěhovat, uzavírat manželství, posílat děti do školy.

snopy – svazek obilí, který vznikl svázáním stébel

cepy – zemědělské nářadí, které sloužilo k mlácení obilí (k oddělování zrn od plev)

robota – nucená práce poddaných na polích vrchnosti

reformy – změny v řízení státu a tím i v životě lidí, které prováděli osvícenští panovníci. Vydávali nové zákony a nařízení a rušili staré nevyhovující předpisy.

truhla – kus nábytku, který sloužil k uskladnění oblečení

② Písmena následujících souřadnic skrývají tajenku.

Tajenka: brambory

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ivana Pekárková.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).